

Мисько Ірина – студентка факультету іноземних мов Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»

Атаманюк Зоя Миколаївна – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»

МІФ І СУЧАСНА МАСОВА СВІДОМІСТЬ

Зацікавленість вивченням міфу простежується в усіх галузях гуманітарної науки. Це обумовлено сучасними глобалізаційними процесами розвитку людства з тенденціями до уніфікації культурних, етнічних, цивілізаційних просторів, а також індивідуалізації суспільних відносин. Усе це спонукає людину до роздумів про власну ідентичність і самотність свого культурного пошуку гідної парадигми мислення в умовах сьогодення, віднайдення нових формул вирішення різних, зокрема сучасних, складних і нез'ясованих питань.

Масова культура є одним із топосів перебування неоміфу сьогодні. Відповідно до теоретико-методологічних підходів, що були розвинуті в контексті постмодерністських поглядів (Ролан Барт, Моріс Бланшо, Жан Бодрійяр, Жіль Дельоз, Мішель Фуко, Умберто Еко), масову культуру розглядають як вид реальності, щодо якого неприйнятні класичні схеми аналізу.

Міфологія як збір міфів – це специфічний світогляд, що виник у давні часи. У ній відбиті погляди первісних людей на явища природи і життя, зачатки наукових знань, релігійні і моральні уявлення. Міф – це породження колективу. У міфі почуття переважають над інтелектом, емоції – над думкою, вольові імпульси – над пізнанням. Основна функція міфу не пізнавально-теоретична, а соціально-практична, спрямована на забезпечення єдності і цілісності колективу.

Міф перетворюється на засіб соціальної та політичної мобілізації якщо суспільство втрачає здатність вирішувати проблеми раціонально. Міф – сильний засіб навіювання, політична зброя, здатна підкорювати, групувати і направляти людей, формувати з них партії, рухи і виховувати борців за свободу. Тому не дивно, що ця зброя активно використовується політиками, інакше кажучи міф виконує маніпулятивну функцію, є ефективним засобом політичного маніпулювання.

Феномен маніпуляції піддавався ретельному розгляду, в першу чергу, в політологічних працях, оскільки відповідний термін спочатку став вживатися в сфері політики, поступово поширившись на всю проблематику, пов'язану з масовою свідомістю.

Слід зазначити, що сучасні міфи (в тому числі і політичні) суттєво відрізняються від міфів архаїчних. Наприклад, класичні міфи є цілісно оформленими оповідями, що мають логічний початок, кульмінацію та кінець, сучасні ж порівняно з ними, як правило, уривчасті, логічно не закінчені, такі, що пояснюють лише певний момент, епізод. У політичній реальності важко відшукати цілком оформлений політичний міф. Він увесь час знаходиться в стані добудови. Але найсуттєвішою відмінністю є наявність у сучасних міфах раціонального підґрунтя. У міфології нашого часу поєднуються свідоме і несвідоме, реальне й ідеальне, раціональне й ірраціональне.

Міфологічний спосіб пізнання є провідним у процесі соціалізації і формування особистості у дитячому віці, але залишається актуальним на все життя. Існують міфи, що підвищують енергетику, силу духу, підсилюють стійкість особистості стосовно зовнішніх примусових впливів, і міфи, що знижують

енергетику людини, дезорганізують і деморалізують її, знижують потенціал самореалізації особистості. Позитивні міфи, що притаманні українцям, є такими: поняття "кодекс честі", "лицарство" – для них справжня цінність. Дотримання правил, ретельність виконання своїх обов'язків, високий професіоналізм, компетентність. Українці є прихильниками чесної праці, не терплять хитрощів і підступу, ненавидять злодіїв та шахраїв. Проте, поряд з конструктивними міфами в колективному несвідомому українців функціонують дуже небезпечні міфи-чужинці, що насажені чужими культурами, ось їх риси:

- комплекс меншовартості,
- Україна – це "окраїна",
- страх перед війною і як наслідок – дивовижний факт ядерного роззброєння України,
- зневіра, що від мене залежить якість життя, здоров'я, добробуту,
- рання втрата цнотливості як для юнаків, так і для дівчат, оцінюється як значне особисте досягнення, і навпаки – цнотливість сприймається, як пережиток. (Спрацьовує проти генофонду України – адже перший сексуальний партнер має вирішальний енергетичний вплив на всіх наступних дітей жінки (явище телегонії),
- новоспечений міф – чим заможніший чоловік, тим більша вікова різниця з його сексуальною партнеркою,
- почуття щастя безпосередньо залежить від кількості грошей,
- обов'язковість статевих стосунків хоч з ким-будь є корисним для здоров'я,
- нормальність "гомосексуалізму",
- якщо любить, то зміниться,
- генетична нездатність українців до вольових вчинків і сильної політики,
- послухай "бабу" і зроби навпаки – зневажливо-шовіністичне ставлення до жінки. Такий міф працює серед примітивних чоловіків – "раз я такий, то і жінка така, якщо я не можу покластись на себе, то не можу покластись і на неї".

Підсумувавши, можна сказати, що міф у сфері національної самосвідомості веде до акцентування теми походження даної нації, і надає цій темі тієї чи іншої мірою сакрального характеру. У сфері політики національні міфи підпадають під категорію політичного міфу, тому що саме вони нагадують про те, яким чином були створені інституції та закони нації, котра посідає власну державну форму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дармоліз О. Міфологія : навчальний посібник / Оксана Дарморіз. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 248 с.
2. Козовик І. Я. Словник античної міфології / Уклад. І. Я. Козовик, О. Д. Пономарів; вступ. стаття А. О. Білецького; відп. ред. А. О. Білецький. — 2-е вид. — К.: Наук, думка, 1989. — 240 с.
3. Кольев А. Политическая мифология: Реализация социального опыта. / А. Кольев. - М.: Логос, 2003. – 384 с.
4. Костина А. В. Массовая культура как феномен постиндустриального общества / А. В. Костина. — 3-е изд., стерео- тип. — М.: КомКнига : УРСС, 2006. — 352 с.
5. Лютий Т. В. Культура масова і популярна: теорії та практики / Т. Лютий, О. Ярош. - К.: Агентство «Україна», 2007. — 123 с.
6. Шемшученко В. Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. Горбатенко; за ред. Ю. Шемшученка, В. Бабкіна, В. Горбатенка – К.: Генеза, 2004. – 736 с.